

SIRPALEIKSI/ SÄRJETTY

Matleena
Rosa

Sirpaleiksi särjetty

SIRPALEIKSI SÄRJETTY

Matleena Rosa

Nimikkeen automaattinen analysointitietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kiellettyä.

© 2025 Matleena Rosa

Kansi ja taitto: Roosa Yrttiaho

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-9794-5

Ottaisitko kerran syliin,
rutistaisit oikein kunnolla.
Sanoisit, että olen kaikista rakkain,
etkä halua koskaan päästää irti.

1.

On sunnuntai.

Ulkona sataa vettä.

Se kuvastaa hyvin tämän hetkistä tunnettani; synkkä, kylmä, pilvinen ja murheinen. Tänään on syntymäpäiväni. Äiti ja isä eivät muistaneet sitä taaskaan.

Huomenna alkaa koulu ja menen kolmannelle luokalle. Se on kiva juttu. Vanhempani eivät varmaan edes muista, että koulu alkaa taikka sitä, mille luokalle menen. Ehkä he eivät edes muista minun olevan olemassa. Eivät he välitä.

Äiti ja isä polttavat, juovat ja käyttävät kaiken maailman aineita. Yleensä he ovat ihan muissa maailmoissa eivätkä edes huomaa minua. Minä olen vain tyttö, vahinko joka sattui. Lapsi, joka pilaa kaiken ja on aina tiellä. Eivät vanhemmat välitä minusta, eivät ainakaan yleensä. Mutta en välitä. Tai oikeastaan välitän, mutta haluaisin olla välittämättä. Olen huolehtinut itsestäni jo kauan ja oppinut piilottamaan tunteeni.

Osaan myös olla paremmin pois tieltä kuin ennen. Silloin, kun äidillä tai isällä on huono päivä, eli melkein joka päivä, satun olemaan koko ajan tiellä ja saatan saada muutamaan kertaan nyrkistä. Tänään oli sellainen päivä.

Onneksi on olemassa koulu ja onneksi se alkaa huomenna.

Koulussa on ystäviä, minulla kaksi ja muilla jopa enemmän, ja koulussa olen turvassa äidiltä ja isältä. En tykkää olla kotona, joten olen siellä vain silloin, kun on pakko tai kun vanhempani eivät ole kotona. Joskus, kun menen jonnekin kertomatta vanhemmille, he saattavat kysyä missä olen ollut, mutta niin ei tapahdu kovin usein. Yleensä vain silloin, jos he ovat sattuneet olemaan koko päivän kotona selvinpäin. Joskus kotiin tullessani ehdin juuri ja juuri astua sisään, ennen kuin saan lyönnin päin naamaa. Yleensä silloin juoksen huoneeseeni tai ulos.

Koulussa minusta sentään välitetään. Opettajani on ihana nuori nainen, joka välittää myös minusta. Tiedän sen siitä, miten hän kysyy, miksi silmäni on mustana tai mistä käteeni on tullut haava. Tiedän sen hänen huolestuneesta ilmeestään, jolla hän katsoo minua erityisesti noina päivinä, jolloin silmäni on mustana. Yleensä vastaan, että kaaduin tai löin itseni johonkin tai jonkun käsi osui minuun, kun hän otti jotain kaapista. Melkein koskaan se ei pidä paikkaansa, mutta en voi kertoa hänelle, että äiti tai isä on lyönyt.

Minulla ei ole kunnon takkia, kenkiä, koulureppua tai edes vaatteita. Melkein kaikki vaatteet ovat liian pieniä tai suuria ja kuluneita. Reppukin on vanha ja kulahtanut. Onneksi koulusta saa aina uuden kynän, kumin ja viivoittimen, koska muuten minulla ei olisi niitäkään.

Kello on puoli yhdeksän illalla ja makaan sängyssäni. En ole syönyt mitään yhden jälkeen tai muutenkaan kunnolla yli kahteen kuukauteen. Yleensä meillä ei ole mitään syötäväksi kelpaavaa, koska äidin ja isän rahat menevät pääasiassa

tupakkaan, alkoholiin ja huumeisiin. Yritän saada unta tyhjällä vatsalla, mikä on aika vaikeaa. Olen kyllä tottunut siihen, että minulla on melkein aina nälkä, mutta nukkuminen ei kuitenkaan ole yhtään sen helpompaa.

En tiedä missä äiti on, varmaan kavereidensa kanssa. Hän lähti kotoa joskus puolenpäivän jälkeen, eikä häntä ole sen jälkeen näkynyt. Isä on heidän makuuhuoneessaan ja kuorsaa kovaäänisesti. Heillä ei ollut kovinkaan hyvä päivä.

Aamu, vihdoinkin! En saanut nukuttua kovin hyvin, mikä ei ole harvinaista. Koulu alkaa tunnin päästä, joten minulla on hyvin aikaa valmistautua. En pidä lomista, kuten muut luokkalaiseni tai ihan vaan yleisesti muut lapset. Muut lapset pääsevät tekemään lomilla kaikkea hauskaa toisin kuin minä. Minulle lomat ovat kidutusta, koska joudun olemaan kotona.

Kaappeihin ei ole ilmestynyt mitään, joten lähden kouluun tyhjällä vatsalla. Tyhjä vatsa ei onneksi haittaa tänään, koska olen menossa kouluun, jossa saan ruokaa ja näen parhaat ystäväni Alexandran ja Kevinin.

Koulumatkani ei ole kovin pitkä. Asun vanhassa rivitalo-asunnossa, jossa on kaksi makuuhuonetta, kylpyhuone, keittiö ja olohuone. Ulkoapäin rivitalo on ihan kivan näköinen, mutta sisältä meidän asuntomme on aika hirveä. Se on sotkuinen eivätkä huonekalut sovi yhteen ollenkaan ja siellä haisee melkein aina kaljalle, tupakalle tai sille toiselle jutulle, jota äiti ja isä polttava ja sanovat pilveksi. Minun huoneeni on ainut siisti huone koko talossa.

Viimeiset kymmenen viikkoa kestänyt alakuloisuus ja synkyys tuntuvat haituvan koulumatkan aikana, aivan kuin pilvet väistyisivät auringon edestä. Olo on kevyempi ja minun on taas helpompi hengittää.

- Hei Nana! Paras ystäväni Alexandra huutaa minulle ja vilkuttaa. Alexandra ja joskus myös Kevin kutsuvat minua Nanaksi. Vaikka se ei olekaan oikea nimeni, pidän siitä koska se saa minut tuntemaan itseni erityiseksi, välitetyksi.

Juoksen Alexandran luo ja halaan häntä. Koulun sisäänkäynnin yläpuolelle on kiinnitetty koristeellinen ja värikäs juliste, jossa lukee: Tervetuloa kouluun! Minusta se on hieno.

- Miten sun loma meni? Alexandra kysyy.

- Ihan ok. Miten sun? Kysyn.

- Hyvin, oli kiva käydä reissussa ja nähä sukulaisia, mutta oli tylsää, kun ei ehtinyt nähdä kovin paljon, Alexandra vastaa.

- Mulla on sulle muuten yks juttu, Alexandra sanoo ja alkaa kaivamaan reppuaan. Hetken kuluttua Alexandra löytää etsimänsä.

- Tässä on sulle synttärilahja, päivän myöhässä, mutta parempi myöhään, kuin ei milloinkaan.

Otan Alexandran ojentaman lahjan ja avaan sen. Paketissa on uusi maalauslehti ja ihana enkelin muotoinen kaulakoru. Enkelin hameena on vaaleanpunainen timantti.

- Kiitos, tämä on ihana, sanon ja halaan Alexandraa uudelleen.

Laitan maalauslehitiön reppuuni ja kaulakorun heti kaulaani.

Alexandra on ostanut minulle aina synttäri- ja joululahjan siitä asti, kun olemme tunteneet. Haluaisin itsekin ostaa jotain

yhtä kivaa, mutta minulla ei ole koskaan ollut rahaa mihinkään suklaapatukkaa kalliimpaan.

Kello soi ja lähdemme kävelemään kohti ovia ja etsimme luokkamme. Asetumme jonon viimeisiksi.

- Hei Nana ja Alexandra! Se on ystävämme Kevin. Vastaamme Kevinille ja halaamme häntä vuorotellen. Samassa jonomme lähtee liikkeelle opettajamme johdolla. Kun otamme kenkiä pois, Alexandra huomaa punertavan jäljen poskessani.

- Mitä on tapahtunut? Hän kysyy huolestuneena.

- Äiti on tapahtunut, vastaan viileästi. Olen kertonut Alexandralle äidin ja isän lyövän minua joskus. En ole kertonut, kuinka usein tai kovaa, mutta kai se on parempi kuin olla kertomatta ollenkaan. Alexandra on luvannut olla kertomatta kenellekään, vaikka kuinka tekisi mieli kertoa jollekin.

Luokassa menemme istumaan tyhjille paikoille; Alexandra istuu viereeni oikealle puolelle.

- Hyvää huomenta ja tervetuloa takaisin kouluun! Opettajamme Kristiina sanoo, kun kaikki ovat löytäneet istumapaikan ja saaneet tärkeimmät asiat kerrottua kavereilleen.

...

Tästä se taas alkaa. Pidän kovasti työstäni ja luokastani, joka on ihana, mutta myös aika vilkas. Nyt oppilaat istuvat hiljaa ja katsovat minua.

- Miten lomanne sujui? Haluaisitteko kertoa siitä jotain? Kysyn ja vastaukseksi kuulen juuta ja joota.

- Selvä, haluaisitko Luukas kertoa ensimmäisenä mitä teit lomalla? Luukas alkaa selittämään lomastaan kaikenlaista: Hän on käynyt muun muassa eläintarhassa, rannalla ja asuntovaunuilemassa. Jokainen oppilas saa vuorollaan kertoa lomastaan. Monet ovat reissanneet Suomessa ja ulkomaillakin, nähneet sukulaisia ja kavereita, sekä käyneet huvipuistoissa ja tehneet kaikkea muuta kivaa.

- Entä Saana? Mitä sinä teit lomalla? Tuo surusilmäinen pieni tyttö.

- Olen ollut kotona ja kavereilla. Ei pitkiä sepustuksia niin kuin muilla, vain viisi sanaa ja mitäänsanomaton ilme.

Jatkamme kierroksen loppuun asti, kuuntelen, kommentoin ja kysyn, mutta en itseasiassa ole ollenkaan tietoinen, mitä kukaan muu sanoo. Ajattelen Saanaa. En tiedä Saanasta paljoa, muuta kuin sen, että hänellä ei ole sisaruksia eikä harrastuksia ja hänen parhaat ystävänsä ovat Alexandra ja Kevin. En ole koskaan myöskään nähnyt hänen vanhempiaan. Sen lisäksi näen, että on Saana rikkinäinen ja haavoittunut. En varmasti tiedä mistä se johtuu, mutta näen sen. Voin vain yrittää arvata siihen asti, että hän ehkä joskus kertoo minulle.

Mutta nyt on keskityttävä työhön. Kerron, että seuraavaksi teemme nimi-kyttilä pulpetteihin ja naulakkoihin. Ei sillä, että en muistaisi heidän nimiään, mutta niin vain on tehty aina ja oppilaat tykkäävät tehdä itselleen hienot nimikyltit.

Kellot soivat ulos ja hetken kuluttua taas sisälle. Seuraava tunti kuluu nimikylttien tekemiseen ja niiden paikoilleen laittamiseen. Käymme syömässä ja sen jälkeen jaan lukujär-

jestykset, joitakin kirjoja, sekä kynät, kumit ja viivoittimet.

Koulu loppuu oppilailla jo kahdeltatoista. Jään hetkeksi luokkaan tarkistamaan suunnitelmat seuraavalle päivälle ja laitan muutaman muistettavan asian ylös. Kun olen valmis, menen opettajien huoneeseen katsomaan, onko Saara siellä. Saara istuu kahvipöydässä Susannan ja Annin kanssa. Kävelen pöydän luo ja istun alas.

- Oletko jo valmis lähtemään? Kysyn Saaralta.

- Kyllä taidan olla, hän vastaa.

Vaihdan muutaman sanan Annin ja Susannan kanssa, ennen kuin nousemme Saaran kanssa pöydästä. Susanna on paitsi kollegani, myös veljeni vaimo.

Automatkalla juttelemme kaikenlaista; Saara kertoo päivästänsä ja minä omastani. Saara kertoo myös tuoreimmat uutiset kotoa lapsistaan ja miehestään. Olen tuntenut Saaran jo kauan. Hän käy samassa seurakunnassa kuin minä ja on minua kymmenen vuotta vanhempi, mutta se ei haittaa. Saara on yksi parhaimmista ystäväistäni ja voisin usein jutella hänen kanssaan tuntikausia, mutta aina ei ole aikaa.

Saavumme Saaran pihaan nopeammin kuin huomaankaan. Saara nousee autosta, sanoo heipat ja lähtee kävelemään ovelle, joka heilahtaa auki, kun hänen kolme-vuotias tyttärensä juoksee ulos. Viisi-vuotias tyttö tulee nuoremman perässä äitiään vastaan. Vilkutan tytöille ja peruutan auton takaisin tielle.

Seuraavaksi suuntaan kauppaan. Mieheni Roni on töissä ja tulee vasta viideltä, joten minulla on hyvin aikaa käydä

kaupassa ja vaikkapa lukea jotain kirjaa. Minulla on usein arkipäivinä muutama tunti omaa aikaa, ennen kuin Roni tulee kotiin. Usein kuuntelen musiikkia, luen jotain kirjaa, neulon tai käyn kävelyllä selvittelemässä ajatuksiani.

Autossa mielessäni pyörii usein monenlaisia ajatuksia. Mietin oppilaitani ja heidän huoliaan, joista he kertovat aina välillä. Mietin miestäni ja perhettäni. Usein saatan myös kertoa huolistani Jumalalle. Välillä olen niin keskittynyt ajatuksiini, että meinaan ajaa päin punaisia. Olen yrittänyt opetella keskittymään enemmän tiehen kuin ajatuksiini, vaikka se on osoittautunut välillä todella vaikeaksi. Yritän kuitenkin aina muistuttaa itseäni siitä, että minulla on kotona hyvin aikaa pohtia asioita, ja on tärkeämpää pysyä tiellä kuin murehtia asioita, joihin ei välttämättä voi edes vaikuttaa. Nyt laitan radion päälle ja selailen kanavia kunnes löydän jotain siedettävän kuuloista musiikkia.

...

Toivottavasti äidillä ja isällä on tänään ihan hyvä päivä. En haluaisi, että tähän mennessä mukava päivä menisi pilalle. Silloin, kun heillä on hyvä päivä, he voivat olla todella mukavia. Joskus isä puolustaa minua, kun äidillä on huono päivä ja hän huutaa minulle tai meinaa lyödä. Toisin kuin äitiä, isää ei voi estää. Kun hän haluaa tehdä jotain, hän tekee sen. Sitä paitsi, hän on paljon isompi ja myös vahvempi kuin äiti.

Astun ovesta sisään. Kello on seitsemän. Menin koulun

jälkeen Alexandralle ja he toivat minut äsken kotiin. Olen kävelmässä huoneeseeni, kun äiti tulee minua vastaan.

- Missä sää oot ollu? äiti kysyy.

- Koulussa ja kaverilla, vastaan.

- Okei, isä ei oo kotona. Mää meen kauppaan ostaan jotain ruokaa.

Äiti kaivaa taskuaan ja heittää minulle muutaman kolikon, ennen kuin lähtee.

35 senttiä. Äiti ja isä antavat minulle aina joskus muuttaman kolikon taskustaan jos ovat anteliaalla tuulella. Joskus vanhemmat laittavat minut kauppaan ja antavat minun pitää vaihtorahat. Tai en tiedä antaisivatko pitää, mutta eivät he yleensä niitä takaisinkaan ole pyytämässä.

Kävelen huoneeseeni, jossa on sänky, koulupöytä, tuoli ja lipasto. Menen sängyn luo ja vedän esiin kenkälaatikon. Otan sieltä pienen rasian johon tiputan kolikot. Kerään rasiaan kaikki rahat, mitä saan. Ehkä saan jonain päivänä ostettua uudet kengät, takin, paidan tai housut. Tällä hetkellä rasiassa on 5,35 euroa. Laitan rasian takaisin laatikkoon pienen pahvilaatikon viereen. Pienessä pahvilaatikossa säilytän näkkileipiä, joita aina välillä otan koulusta pahan päivän varalle. Tällä hetkellä siellä ei ole yhtäkään näkkileipää, koska olen syönyt kaikki varastoimani näkkileivät loman aikana. Laitan kannen kiinni ja työnnän laatikon takaisin sänkyni alle.

Nousen ja menen koulupöydän luo. Otan laatikosta esiin kynän, kumin, siveltimen ja maalit. Haen vielä repustani uuden maalaus-lehtiön. Olen saanut myös siveltimet ja maa-

lit lahjaksi Alexandralta ja Keviniltä. Pidän piirtämisestä ja maalamisesta. Se on minun tapa ilmaista itseäni, kertoa tunteistani ja ajatuksistani.

Haen keittiöstä lasillisen vettä, kastan siveltimen veteen ja alan maalata. Otan punaista väriä ja maalaan. Sitten oranssia ja vielä keltaista. Sekoitan rajakohdista värit toisiinsa, että tausta näyttää yhtenäisemmältä. Odotan, että maali on kuivunut, jonka jälkeen hahmottelen kuvaan mäen. Maalaan mäen ja teen sen päälle hahmon ja hahmon viereen puun, josta putoaa muutama lehti. Maalaan mäen, hahmon ja puun tummilla väreillä, koska aurinko laskee mäen taakse ja valo tulee mäen takaa. Ajattelen, että voisin viedä sen huomenna kouluun ja antaa opettajalle. Vien hänelle aina joskus maalauksen, kun tekee mieli.

Otan sivun irti ja laitan sen sängylleni kuivumaan. Sen jälkeen maalaan vielä toisen kuvan. Siihen tulee kaksi tyttöä. Maalaan tien, jonka reunoilla on puita ja tytöt kävelevät tiellä käsikkäin. Tytöt katsovat toisiaan ja hymyilevät. Molemmilla on kihara tukka, toisella vaalea ja toisella ruskea. Minä ja Alexandra. Vien sen huomenna Alexandralle. Odotan maalauksen kuivuvan, jonka jälkeen kirjoitan maalauksiin, keneltä se on ja kenelle se on. Sitten laitan maalaukset reppuun.

Kävelen keittiöön ja avaan jääkaapin. Äiti on ilmeisesti käynyt jossain välissä kotona, koska jääkaapissa on ruokaa. Yleensä äiti ja isä eivät syö kotona, vaan jossain muualla, jos yleensä syövät mitään. Mutta nyt syön jotain, kun ruokaa kerrankin on.

Ehkä äiti ja isä kuitenkin välittävät minusta ainakin vähän,

"Ulkona sataa vettä. Se kuvastaa hyvin tämän hetkistä tunteettani: synkkä, kylmä, pilvinen ja murheinen. Tänä on syntymäpäiväni. Äiti ja isä eivät muistaneet sitä taaskaan.

Huomenna alkaa koulu ja menen kolmannelle luokalle. Se on kiva juttu. Vanhempani eivät varmaan edes muista, että koulu alkaa taikka sitä, mille luokalle menen. Ehkä he eivät edes muista minun olevan olemassa. Eivät he välitä."

Saana on yhdeksänvuotias tyttö, jonka kotona asiat eivät ole ihan niin kuin pitäisi. Koulu, ystävät, naapurin vanhempi pariskunta ja heidän kauttaan löytynyt uusi harrastus tuovat iloa ja turvaa Saanan elämän. Yhden tapahtuman myötä Saanan elämä kääntyy pääläelleen ja kaikki Saanan toiveet vanhempien muuttumisesta haihtuvat savuna ilmaan. Vanhojen pelkojen tilalle tulee uusia, kun tuntematon tulevaisuus hämmöittää edessä.

Sirpaleiksi särjetty on tarina uskosta, ystävyyydestä ja pelkojen voittamisesta. Se on tarina toivosta paremmasta tulevaisuudesta ja siihen luottamisesta.

